

LINDSEY
DAVISOVÁ

NEPŘÍTEL V DOMĚ

CO OTROK, TO NEPŘÍTEL

NEPŘÍTEL V DOMĚ

L I N D S E Y
DAVISOVÁ
NEPŘÍTEL V DOMĚ

Přeložila Jitka Fialová

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2017

Bořivojova 75, Praha 3

Copyright © 2014 Lindsey Davis

Maps: Rodney Paull

All rights reserved.

Z anglického originálu *Enemies at Home*
(First published by Hodder & Stoughton)

přeložila © 2017 Jitka Fialová

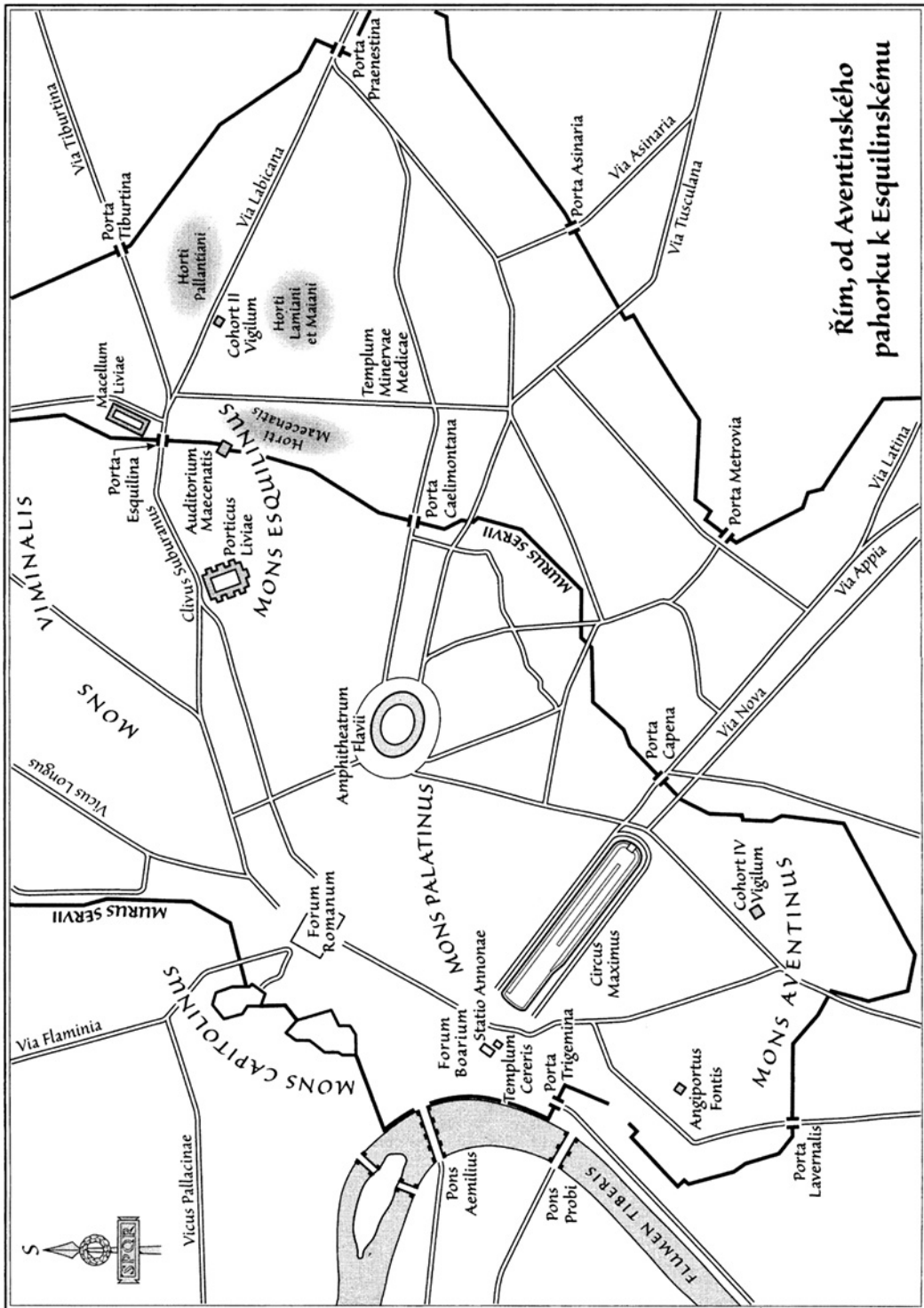
Redakce textu: Iva Klinderová

Jazyková korektura: Ivana Podskalská

Elektronické formáty Dagmar Wankowska, *LiamART*

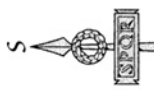
První vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-7507-962-6 (pdf)

Řím, od Aventinského pahorku k Esquilinskému

Via Tiburtina
 Porta Tiburtina
 Horti Pallantiani
 Via Labicana
 Porta Praenestina
 Porta Asinaria
 Via Asinaria
 Via Tusculana
 Horti Lamiani et Maiani
 Cohort II Vigillum
 Templum Minervae Medicae
 Macellum Liviae
 Horti Maecenatis
 Porta Esquilina
 Mons Esquilinus
 Auditorium Maecenatis
 Porticus Liviae
 Clivus Scaevae
 Mons Viminalis
 Vicus Longus
 Amphitheatrum Flavii
 Porta Caelimontana
 Mons Palatinus
 Forum Romanum
 Murus Servii
 Via Appia
 Porta Metrovia
 Via Latina
 Via Nova
 Porta Capena
 Mons Aventinus
 Cohort IV Vigillum
 Circus Maximus
 Forum Boarium
 Statio Annonae
 Templum Cereris
 Porta Trigemina
 Angiportus Fontis
 Mons Capitolinus
 Via Flaminia
 Vicus Pallacinae
 Pons Aemilius
 Pons Probi
 FLUMEN TIBERIS
 Porta Lavernalis

POSTAVY

Přátelé a známí

Flavia Albia	skoncuje s dovolenou a pouští se do nového případu
Aulus Camillus Aelianus	právní poradce, její strýc
Quintus Camillus Justinus	také právník a strýc, jen oblíbenější – a větší frajer
Claudia Rufina	proti všemu očekávání nadále jeho manželka
Hosidia Meline	Aelianova první žena, Claudiina nejlepší přítelkyně
Helena Justina	silná osobnost, jakou není radno podceňovat
Tiberius Manlius Faustus	plebejský edil, jehož problém se musí vyřešit
Laia Gratiana	další exmanželka, jejímž problémem je jen ona sama
Apollonius	staříčkový číšník

Mrtví, jejich přátelé a známí

Valerius Aviola	šťastný ženich (mrtvý)
Mucia Lucilia	jeho šťastná manželka (rovněž mrtvá)
Polycarpus	jejich věrný propuštěnec a správce
Graecina	Polycarpova manželka, žena v domácnosti
Sextus Simplicius	Aviolův přítel a vykonavatel závěti
Hermes	Muciin poručník a vykonavatel závěti
Galla Simplicia	rozvedená matka, která usiluje o dědictví
Valerius, Valeria a Simplicia	děti, jež sama vychovala
Fauna a Lusius	sousedé, kteří něco viděli
Secundus a Myrinus	sousedé, kteří však neslyšeli nic

Ruka zákona a ti, na něž dopadla

Titianus	příčinlivý vyšetřovatel Druhé kohorty
Juventus	zvláštní agent; jméno nemá, zbytečně byste se ptali
Bezejmenný	tribun Druhé kohorty, neznámá veličina
Cassius Scaurus	vzorný tribun Čtvrté kohorty
Fundanus	podnikatel v oboru mučení a pohřebnictví
starý Rabirius	záhadný vůdce bandy
mladý Roscius	perspektivní hrozba
Gallo	zprostředkovatel a důvěrník; naprosto nedůvěryhodný
vězeň	mrtvý

Otroci nejrůznější provenience

Dromo, Gratus, Libycus, Amethystus, Diomedes, Daphnus, Phaedrus, Nicostratus (ne dlouho), Chrysodorus, Melander, Amaranta, Olympe, Myla (s miminkem), Gratus, Onesimus (pouze z doslechu), Cosmus

Domácí miláči

Chlupatinka	psí slečna, rozmazlená a nesnesitelná
Panter	hodný pejsek s dobrodružnými sklony

Řím, Esquilinský pahorek
Červen roku 89 n. l.

1

J eště jsem ani nezačala, a už mi bylo jasné, že jsem měla odmítnout. Existují pravidla, jimiž se soukromí informátoři řídí při rozhodování, zda ten který případ přijmou. Nikdy neber klienty, co jsou na mizině. Nikdy neprokazuj laskavosti přátelům. Nepracuj s členy vlastní rodiny. Každý krok za hranu zákona si předem pořádně rozmysli. A pokud jsi žena – jako já –, drž se dál od mužů, kteří ti připadají přitažliví.

Vyšetřování v Aviolově domě mělo porušit každou z těch zásad; klienti dokonce byli zcela bez peněz. A přesto jsem se případu ujala. Jestlipak se někdy poučím?

Jedné teplé červnové noci plné hvězd se v Římě na Esquilinském pahorku do jistého bytu v přízemí vloupali zloději. Odnesli značné množství drahého stříbrného nádobí; veřejné mínění usoudilo, že právě o ně jim původně šlo. Od svatby nájemců onoho moderního bytu, dvojice ve středním věku, stihla uplynout jen kratičká doba; tím vše působilo ještě bolestněji. Po odchodu zlodějů byla totiž na manželské posteli uprostřed známek úporného zápasu objevena dvě těla. Oba manžele někdo uškrtil.

Zesnulí byli dostatečně bohatí, aby si jejich smrt zasloužila objasnit; chudým se této výsady obvykle nedostává, přestože – jako v tomto případě – se zcela běžně poskytuje obětem, které po sobě zanechaly vlivné přátele. Vyšetřováním byl zprvu pověřen Titianus, velitel vigilů z Druhé kohorty. Nechci mu křivdit: není o nic neschopnější než většina jeho kolegů. Ví, že dvě a dvě jsou čtyři – tedy pokud jeho pozornost k sobě shodou okolností nepřitáhne nějaký dobrý kohoutí zápas; pak by mohl nedopatřením říct pět. Ale díky zatčení řady kapesních zlodějů na Liviině trhu si vybudival slušnou pověst. A asi tak dvě hodiny si dokonce myslel, že řešit dvojnásobnou vraždu je vzrušující. Pak ho dostihla tvrdá realita.

Došlo mu, že totožnost toho zloděje, případně zlodějů, zjistit nedokáže. Nejdřív se trochu poptával po okolí, ale pak se zaměřil na samotnou domácnost a prohlásil, že viník musí pocházet přímo odtamtud. Zrak mu nevyhnutelně padl na tamější propuštěnce a otroky. Ti prvně zmínění byli starší, uměli se pohotově vyjadřovat a měli to v hlavě dobře srovnané; právě díky tomu se jim podařilo získat svobodu a teď Titiana napálit. Otroci byli zranitelnější: buď mladší a naivní, anebo starší a mdlého ducha. Nikdo o žádném z nich nikdy netvrdil, že svého pána nebo svou paní ohrožovali, ale v Římě je pro muže zákona jakýkoli viník lepší než žádný, a když jde o otroky, předložit pádný důkaz ani není třeba. Můžou být obviněni, mučeni, soudně stíháni a popraveni jednoduše jen na základě toho, že onen čin spáchat prostě mohli. Titianus se hodil do gala a v čisté tunice šel tribunovi své kohorty oznámit, že případ úspěšně vyřešil. Udělali to otroci.

Ti si mezitím uvědomili vážnost situace. Věděli, co praví nechvalně známý římský zákon pro případ, kdy je ve vlastním domě zavražděna hlava domácnosti. Úřady instinktivně jdou po manželce, což však v daném případě nikam nevedlo, protože zemřela také. A pokud zesnulý neměl očividného nepřítele, podezření padá na jeho otroky. Čeká je smrt, bez ohledu na to, zda se provinili, nebo ne. Všechny.

Automatické uplatňování trestu smrti, přičemž poprava samozřejmě probíhá před očima veřejnosti, má jednu výhodu: otrokům, jichž v Římě žijí statisíce, zvedá morálku. Pánů je ve srovnání s počtem zotročených pouhá hrstka, a proto si nikdo nepřeje, aby tak početná populace připadla na myšlenku se vzburit. V našem městě navíc stále platí dávné rozhodnutí otroky oděvem na pohled od ostatních nijak neodlišovat; mohli by si díky tomu uvědomit, jak velkou moc jim jejich množství dává.

Hodně Římanů žije v neustálých obavách, že se jejich otroci obrátí proti nim. Naštvanému zajatému cizinci do hlavy věrnost nevtlačete, a dokonce ani vlídné zacházení nezaručuje, že si získáte jeho vděčnost. Proto si popravy těch, kteří své pány zradili, v Římě získaly mimořádnou oblibu. Příjemnějším mezi majiteli otroků.

Někteří z nyní obviněných otroků se proto oprávněně vyděsili, z elegantního domu na Esquilinu v noci zmizeli a uchýlili se do dost vzdáleného

chrámu bohyně Ceresy. Tato historická stavba na Aventinu už tradičně poskytuje uprchlíkům útočiště. Můžou tam požádat o azyl, jsou v něm v bezpečí, a dokonce mají naději, že dostanou najíst.

Proslulou roli tohoto chrámu coby ostrůvku svobody a ochránce zoufalých římské úřady teoreticky podporují. Nikdo však nestojí o to, aby se to s ušlechtilými ideály přehánělo.

A tak se vedení chrámu hned po rozednění v panice rychle rozhodlo uprchlíků zbavit. Pověřili tím toho z magistrátů, jehož povinnosti ho s Cereřiným chrámem úzce spojují: Manlia Fausta. Letos je jedním z plebejských edilů. Já se s ním znám, jeho metody se mi zamlouvají, a navíc ho nic nedokáže vyvést z míry.

Sotva se Faustus řešení problému ujal, stejně jako úředníci Cereřina chrámu pochopil, že je nezbytné okamžitě a účinně zasáhnout. Snadno by se z toho mohla vyvinout zapeklitá situace. Je třeba se vyhnout kritickým hlasům. Veřejnost se dožaduje řešení a nejraději by viděla téct krev. *Denní zprávy* již úřad požádaly o oficiální vyjádření a chystají se případ obsírně rozebírat v části novin věnované skandálům; jeho zveřejnění na Foru zaručeně rozpoutá bouřlivé debaty. Nejspíš už i císař Cereřin chrám nepozorovaně, leč bedlivě sleduje. Faustovi hodili na krk pěknou šlamastyku.

Cestou do hospody U Hvězdáře si tento svědomitý člověk usilovně lámal hlavu, co s tím. A tam, právě když přemítal nad skromňoučkou nabídkou na snídani, čirou shodou okolností narazil na mě.

Edila jsem viděla už z dálky; vždycky se vyplatí zpozornět, když se na obzoru objeví úředník, k jehož pravomocem patří ukládání vysokých pokut. Každý majitel stánku na tržišti, každý, kdo má před podnikem zahrádku, každý, jehož profese je přísně vázaná (prostituce, například), ti všichni nemůžou edily vystát. Informátoři jako já se jim vyhýbají. Moji příbuzní, kteří Hvězdáře provozují, mu nebudou vděční, že se tam přišel najíst; v popisu práce má totiž i dohled nad hospodami. A nepoděkují ani mně. Budou si myslet, že si jejich jídelnu vybral, protože věděl, že jsem tady pečená vařená.

Poprvé jsem se s Faustem setkala před několika týdny. Už tehdy nás svedla dohromady práce na jednom vyšetřování; čas od času jsme se právě tady radili. Proto jsem věděla, že někdy chodí v přestrojení, ale dnes ne. Jako solidní pětatřicátník se klidným krokem blížil šedivou ulicí. Neměl s sebou okázale početný doprovod; spoléhal se na to, že před problémy ho dostatečně ochrání tunika s purpurovým pruhem. Edilové žádné osobní strážce nedostávají. Jsou nedotknutelní, pod ochranou náboženských zákonů. Krom toho je Faustus už od pohledu tvrdý chlap; třebaže se mu myšlenky právě zjevně toulaly kdovíkde, budil dojem, že si hravě dovede uhájit své, v případě nutnosti i vlastnoručně. To vše ovšem za předpokladu, že lidé jeho přítomnost vůbec zaznamenají; nepatří k úředníkům, kteří vyvolají rozruch všude, kam šlápnu.

Nemohl předpokládat, že mě tam uvidí sedět u stolu. Myslel si, že jsem s rodinou v naší vile na pobřeží, ale já jsem se do Říma nedávno vrátila, protože slunce, písku a rybaření jsem už měla plné zuby. A než to začne někomu vrtat hlavou, upozorňuji, že po Faustovi nejedu. Jsem sice vdova bez závazků, ale magistrát je vyloženě nad mé možnosti.

„Flavie Albie!“

„Manlie Fauste!“

Zdvořilé oslovení celým jménem. Po tom, co si objednal dala mánek a lukánskou klobásu – nic jiného Hvězdář toho dne (ostatně ani nikdy jindy) – k snídani nenabízí, si sedl k mému stolu, nejdřív však požádal o dovolení.

„Vadilo by ti, kdybys si přisedl?“

„Potěšení je vždy na mé straně.“

„Rád tě vidím.“

„Já tebe také, edile.“

Divadýlko. Oba jsme byli nejistí. Když jsme se naposled setkali, dělala jsem mu trapné návrhy, které rozumně odmítl. I přes mé faux pas tehdy vyjádřil naději, že spolu možná opět budeme pracovat. Pouhá zdvořilost, pomyslela jsem si. A přesto je Faustus tady, v tetině příšerném pajzlu.

Manlius Faustus zodpovídá v naší čtvrti za dodržování zákonů: dohlíží na prodej na tržištích, na čistotu ulic, klid v lázních či na slušnou úroveň veřejných domů. Věděla jsem, že v současné době také radí magistrátům v jiných obvodech, kde se musejí nějak vypořádat se záplavou nahodilých zabítí, k nimž po celém Římě dochází. Žijeme v neklidných časech. Ačkoli od katastrofy způsobené Vesuvem uběhlo už deset let, lidem zůstává v živé paměti, protože jimi hluboce otrásla. Nyní nám vládne paranoidní císař a strach z něj nás vzhledem k jeho relativnímu mládí – není mu ani čtyřicet – bude tížit ještě dlouhá léta. Na hranice říše pravidelně útočí barbari, takže znepokojení lidé věčně mluví o válce. Ve městě se to navíc jen hemží zahorklými satiriky, filozofy postavenými mimo zákon a zneuznanými básníky, jimž sláva zatím stále uniká. Za takových poměrů se snadno rozmáhá šílenství všeho druhu.

Pokud mám říct něco o sobě, jsem soukromý vyšetřovatel. Ne abyste podotkli, že pro ženu je to nezvyklé povolání; kolikrát jsem to už za těch dvanáct let slyšela! O mé služby stojí klienti, které potkal nějaký životní problém, ale stává se také, že se na mě s žádostí o pomoc lidé obracují ještě před tím, než k něčemu dojde: někdy si rodiče přejí proklepnout vypočítavé nápadníky, do nichž se zamilovaly jejich pošetilé dcery; jindy mě vyhledají malí obchodníci, jimž nekalá konkurence kazí obchody, občas také některá ze stran soudního sporu, když potřebuje svědky, kteří by ji podpořili

před soudem, ale i dědici sužovaní obavami, že jim připadnou jen velké dluhy. Mnohá moje pátrání už vedla k rozvodu. Klienti jsou povětšinou smutné existence: buď beznadějní idioti, kteří si těžkou situaci na sebe povolali sami, nebo dobromyslní naivkové, na něž se zaměřili podvodníci.

Zachmuřený Faustus zlehka klepal prsty na dalamánek; nesporně včerejší. Rozhlédl se. Hospoda U Hvězdáře se nachází na rohu ulice; je tam několik obvyklým způsobem rozestavených pultíků z mramoru s nevyzpytatelně propletenými žilkami, kde budou v době oběda velké nádoby s řídkými polévkami nevábného vzhledu k sobě lákat víc much než zákazníků. Uvnitř dosud kupodivu stále visí police zatížená sklenicemi různých velikostí, kterou na stěně drží příliš krátké hřebíky. Až povolí, osud sklenic bude zpečetěn. Vybledlý nápis na zdi nabízí výběr různých vín spolu s nečitelnými cenami. Falernské tu na seznamu figuruje nepřetržitě, ovšem pokud o něj požádáte, vždycky „právě došlo“. Do hospody chodí nádeníci z okolí, s úmyslem cosi laciného zhltnout. Obvykle zůstanou stát na chodníku a ve spechu do sebe něco naházejí a nalijí. Sedící host, to je vzácnost.

Starý Apollonius, který si říká vrchní číšník, se právě opíral o jeden z pultíků a zíral do prostoru. Moje teta nebo můj bratranec přijdou později; teta Junia je od přírody neomalená a nikdy neměla vést hospodu, zato její syn, Junillus, z tohoto smutného podniku dokáže vytěžit maximum.

Vtom dovnitř proklouzl toulavý pes, aby prozkoumal vzduch; nespokojen hbitě odběhl. U druhého stolu neseseděl nikdo, což bylo až příliš normální.

Aby řeč nestála, popsala jsem Faustovi, jak už mě slunce a pobyt u moře nudily. Trpělivě mě vyslechl a potom mi vyprávěl o dvojnásobné vraždě na Esquilinu a o tom, že uprchlé otroky musí z chrámu dostat. Nikdy toho na sobě nedává mnoho znát, tenhle úkol ho však zjevně deprimoval.

Edil je robustní, jak už plebejští Římané bývají, i když patří k těm vyšším a nemá nohy do O. Dovede působit přátelsky, ale jen zřídka o sobě něco prozradí. Oči má šedé, stejně jako řada lidí, včetně mě; ty jeho však nemají nádech do modra. Jsou bledé jako lehká mlha, která za svítání stoupá z Tibery. Jeho tmavé vlasy zatím drží barvu, ačkoli již asi brzo začnou šedivět. Pokud si dá tu práci, aby se oholil a pěkně oblékl, vypadá báječně. Dnes se s tím neobtěžoval.

Faustus nabodl na špičku kapesního nože kolečko klobásy a opatrně ji ochutnal. Dokonce ani Hvězdář nedokáže tuto lukánskou specialitu od dodavatele znatelně pokazit; to mu zvedlo náladu. Natáhla jsem ruku, abych stopila kyselou okurku, kterou mu k ní Apollonius přihodil coby přílohu. Faustus mi v tom nezabránil, ale honem sáhl po té druhé. Když jsme spolu, jsme zpravidla v pohodě, ale proč vlastně, to jsem zatím nikdy neřešila.

Začal si stěžovat, že Esquilinus, kde byli manželé Aviolovi zavražděni, neleží v jeho rajonu. Když skupina nových edilů svůj rok v úřadu zahajovala a rozdělovali si Řím, každý z nich doufal, že dostane oblasti, z nichž poplynou vysoké příjmy. Peníze si nemůžou strkat do vlastní kapsy (tedy alespoň legálně ne), ale při službě veřejnosti vlastně nejde o nic jiného než o příležitost „blýsknout se svou reputací“. Každý z nich toužil po vybírání pokut. Úspěch by mu přinesl hlasy, kdyby se chtěl nechat znovu zvolit, nebo by se přinejmenším mohl dočkat odměny v podobě některého z méně významných kněžských úřadů.

Faustovi se podařilo získat pravomoc na Aventinu, na domácí půdě nás obou, která je však rušným působištěm darebáků všeho druhu. Na Esquilinus, další z pověstných sedmi římských pahorků, se dostanete, až když Circus Maximus a Forum Romanum necháte za zády. V tamějších končinách se dobře nevyznám a Faustus má o nich špatné mínění.

„Albie, potřebuji zjistit, co se v tom bytě tehdy večer doopravdy stalo. Jestli budou otroci zproštěni viny, budou se moct vrátit domů. Do té doby nám zůstanou viset na krku.“

„A dokonce se jich chrám nemůže zbavit, ani pokud vinni jsou – požádali tam přece o azyl.“

„Přesně tak! Proto musím dokázat, že to spáchal někdo jiný.“ Když se Faustus opřel zády a měřil si mě, pochopila jsem, kam míří: „Já na to nemám čas. Potřebuji si někoho najmout.“

„A co vigilové?“

Faustus lapidárně charakterizoval Titiana z Druhé kohorty.

„Já ti pomoci nemůžu,“ zklamala jsem ho, když jsem se zase dostala ke slovu. „Nějakou práci bych uvítala, ale ne takovou, kde by mě každý den čekala vyčerpávající štreka ráno tam a večer zpátky.“

Faustus se mile usmál. Měl příliš bohaté zkušenosti, než aby mi na to

naletěl. „Mohl bych opatřit nějaké ubytování poblíž,“ nabídl. „A pomáhat Cereřinu chrámu by se ti bohatě vyplatilo.“ To mě uvedlo v pokušení. Po dovolené jsem neměla do čeho píchnout. Chrám by si mohl dovolit slušně mi zaplatit, protože mu plynou příjmy ze všech pokut, které edilové lidem ukládají. „Ale Albinko,“ naléhal. „Je to moc zajímavý případ. Víš, že se do toho chceš pustit.“ Když použil tu zdobnělinu, kterou sám vymyslel, vždycky mě to zneklidnilo.

V hrubých rysech jsem mu nastínila, proč by o to žádný informátor nestál: teď, když Titianus stopy po lupičích zničil, se po nich už nedá jít; z otroků bude obtížné dostat věrohodné výpovědi, případ navíc spěchá a každé pátrání, o něž se veřejnost zajímá, má svá nebezpečí...

„Jsi pro tu práci přesně ta pravá. Diskrétní, chytrá a seriózní,“ lichotil mi Faustus.

„Zatraceně, Tiberie!“ Ne, s důvěrností toho oslovení jsem to nepřehnal; své praenomen používal při práci inkognito právě v době, kdy jsem se s ním poprvé setkala.

„Těší mě, že přijímáš. Potřebuješ to mít písemně?“

„Jistěže,“ odpověděla jsem chladně. „Smlouvu přichystám sama; aspoň si budu moct klást vyloženě drakonické podmínky.“

Faustus se zářivě usmál a objednal si další porci. Optimismus si klidně mohl dovolit; jemu starosti právě skončily, kdežto ty moje začínaly.

Aspoň že Apollonia požádal, aby lukánskou klobásu přinesl i mně. „A přidej k ní extra velké olivy a dvojitou dávku okurek!“ zavrčela jsem, abych na sto procent využila, že platit bude můj nový zaměstnavatel, který to s rezignovaným výrazem odsouhlasil.

Musím přiznat, že na práci s ním jsem se těšila. Je to zajímavý člověk.

Hned jsem začala plánovat, kde začnu. Faustovi jsem připomněla, že nejdřív musí Cereřin chrám zaplatit schopného právníka. Čirou náhodou znám hned dva, kteří nejsou o nic nečestnější, než je běžně zvykem, a za částku, jakou náboženské instituce platí, zaručeně budou ochotni chrámu vyjít vstříc.

Své strýčky. Ano, vím, co jsem řekla o zásadě nikdy nepracovat s příbuznými, ale bratři Camillové jsou věčně švorc, a tak tohle uvítají.

Poslala jsem jim vzkaz, aby se mohli připravit. Edil mi na to poskytl poslíčka. I když je Faustus takzvaně sám, jako každý podnikatel nebo vedoucí pracovník má sluhu, který ho provází na každém kroku; ten jeho do té doby seděl venku na okraji chodníku a čekal na rozkazy. Nepozorovaně dřepěl mezi ostatními otroky; nesmějí se odtamtud hnout, dokud jejich pánové z hospody nevyjdou. Některé ulice v noci lemují řady roztomilých chlapců, kteří spí, opření o lucernu; ve dne na chodnicích překáží živorejování poskoci a v prachu hrají deskové hry. Čím je jich víc, tím víc nóbl si jejich majitel připadá. Na něčem takovém Faustovi opravdu nezáleží, ale pro všechny případy si nějakého mladíka vždy bere s sebou, aby měl někoho k ruce.

Později toho dopoledne jsem edila zavedla k mladším bratrům mé matky. Bydlí ve dvou domech poblíž místa, kde je v Serviově hradbě proražena Porta Capena; nedaleko od této brány se nachází Circus Maximus. S Faustem jsme z Aventinu scházeli mlčky, ale když jsme zapadli pod oblouky Claudiova akvaduktu nechvalně známého tím, že z něj voda prosakuje, a snažili jsme se, aby nám nekapala na hlavu, ve stručnosti jsem ho o nich informovala.

„Starší se jmenuje Aulus Camillus Aelianus, mladší Quintus Camillus Justinus. Nejdřív zajdeme za Justinem a potom se pravděpodobně přesuneme k Aelianovi.“ Faustus se nezeptal, proč to bude lepší v tomhle pořadí, proto jsem mu to nemusela vysvětlovat. „Justinus je rodinný typ; v jeho početné domácnosti se v klidu přemýšlet moc nedá. Naopak v domě jeho bratra je mrtvo jako ve staré hrobce v nekropoli. Už třikrát se oženil, ale i s tímhle manželstvím to jde s kopce.“

„To je smutné,“ reagoval Faustus konvenční poznámkou a nasměroval mě tak, abychom se vyhnuli několika žebrákům, kteří se pod akvaduktem skrývali. „Děti?“

„Naštěstí žádné.“ Aelianus, nejistý a upjatý, by nejspíš byl panovačný otec. „Oba moji strýcové jsou v Senátu, i když se museli hodně snažit, aby se tam dostali. Neznám všechny podrobnosti, ale po finanční stránce jim hodně pomohl můj otec.“

„To od něj bylo velkorysé.“

„S oběma pracoval a stále ještě s nimi dělá. Víš, jak to v římských rodinách chodí.“

Faustus přikývl. On sám žije se strýcem; spojují je obchodní zájmy a snad i jiné hříchy. „Camillové spolupracují jako partneri?“

„Ano, ale někdy jsou na sebe pěkně nabroušení.“ Oba v pětadvaceti trochu dozráli, když se stali soudními žalobci, což se dá považovat za kariéru téměř úctyhodnou. Ale povahově jsou každý jiný. Justinus kdysi uprchl s Claudií Rufinou, bohatou dědičkou, která do Říma přijela až z provincie Baetika, aby se vdala právě za jeho bratra; ten – ačkoli od té doby uplynula pěkná řádka let – zahořklost doposud nepřekonal. Bratrům je teď třicet devět a čtyřicet. Dosáhli věku nutného pro úřad konzula, ovšem získat ho se jim nikdy nepodaří. V politických kruzích jim scházejí ti správní přátelé. Můj otec soudí, že právě díky tomu jsou ti dva slušní sympaťáci.

„Jsou opravdu dobří, anebo jsou jen tvoji strýčkové?“

„Jsou dobří.“ Skutečně jsou. Střelil po mně pohledem. „Vážně, Fauste.“

„A ty s nimi děláš?“

„Některým případům ženská ruka prospěje.“

Ano, ale někdy jsou ti dva bezstarostní frajeři jen moc líní na to, aby do terénu vyrazili sami.

Dům Camilla Justina vypadá, jako by ho natřeli jen půl; marně jsem vzpomínala, jestli o něj někdo pečoval od doby, kdy tam žili mí prarodiče. Dvnitř nás pustil staříčkový Janus, který z ničeho nic zase zapomněl, jak se jmenuji, i když jsem ho kvůli tomu už stokrát proklela. Roztěkaný správce domu nás uvedl do salonu, kde na nás zůstal zírat ospalý sluha. Faustus a já jsme se na sebe podívali; oba jsme se dnes zamýšleli nad otroky a jejich chováním.

Do dveří strčila impozantní nos teta Claudia, zachřestila arzenálem náramků, Fausta přelétla zkoumavým pohledem a zmizela. Byla pečlivě

upravená a ověšená šperky (pořízené za peníze ze španělského olivového oleje), ale po domě se pohybovala s bezbřehou trpělivostí, bez níž se neobejde matka šesti dětí, jejíž manžel je věrnější jejím truhlám na peníze než jí.

Strýčkové přišli spolu. Tvářili se nápadně nenápadně, jako by se právě potají dohadovali, jak se asi mohlo stát, že jsem se seznámila s edilem. Spolu s nimi se do místnosti přihrnula kupa dětí; Justinus své potomky nahnal do hloučku, rozpřáhl ruce a pak je strkal ze dveří trochu jako farmář, který zahání do ohrady jalovice; navzdory tomu z něj kupodivu vyzařovala důstojnost. Aelianus zjevně trpěl jakýmsi zažívacími potížemi, což lze pochopit u muže, jenž se právě zapřísáhl, že jeho třetí manželství je definitivně poslední, a přemítá o tom, jak vrátí další věno. Přestože ho už stihl utratit.

Představila jsem je pokud možno lehkým tónem: „Aulus Camillus Aelianus: absolvoval studia v Aténách a v Alexandrii a svého času byl zetěm význačného profesora práv a legendárního příležitostného pijáka, Mina z Karystu.“ Aelianus se zamračil; nestyděl se za to, že ho učil ten řecký ochlasta, zachmuřil se kvůli nepřímé zmínce o první manželce. My ostatní jsme Hosidii Meline kdysi považovali za vetřelce v naší rodině, ale její otec ji nestoudně nechal s Aelianem rozvést, aby si mohla vzít někoho bohatšího; urážkou navíc bylo, že se to stalo pouhých šest měsíců po svatbě s Aelianem. Nicméně i ta doba stačila, aby Hosidia uzavřela vřelé přátelství s další cizinkou, Quintovou manželkou, a teď se z jejich domu nehne. Což Aeliana do hloubi duše šťve.

„Quintus Camillus Justinus: studoval v Římě, přičemž univerzitou mu byl, řečeno jeho slovy, sám život. Když nic jiného, aspoň se na ní neplatí vysoké školné.“ Báječný strýček Quintus, ten mladší a pohlednější. Přívětivý, talentovaný, všemi zbožňovaný, dokonce i svou manželkou, jejíž dobroty zneužívá. Jen proto tomu rošťákovi zatím vždycky všechno prošlo.

„Tiberius Manlius Faustus: plebejský edil.“ Faustus přikývl a nedodal nic, i když vím, že nesmělostí netrpí.

Dovádění dětí bezprostředně za dveřmi skončilo uširvoucím kvílením, když jeden chlapec při hře upadl a předstíral, že si ublížil. Spěšně jsme se spojovacími dveřmi přesunuli do Aelianova domu.

Tam vládl klid a pořádek, podlahy byly zametené a nástěnné fresky nové, ale panovala tam věčná smutná prázdnota bez vůně a zápachu. Kdybych tu bydlela, naplnila bych dům štěňaty, v zahradě bych sypala ptáčkům a najala si hráče na lyru. Pak bych odtamtud Aeliana vypudila a spustila se s kotelníkem.

Můj tragický příběh s Aulem Camillem Aelianem raději nerozebírejme.

Zatímco Faustus v hrubých rysech popisoval vraždu v Aviolově domě a útek otroků do chrámu, zaběhla jsem do kuchyně, abych nechala uvařit bylinné čaje a uchystat malé občerstvení. V domech mých příbuzných se člověk o sebe musí postarat sám. Jen moje matka je pozorná hostitelka. V Aelianově domácnosti se najde všechno, pokud hledáte dost usilovně, nejenom datle a maličké sladké sušenky, ale také báječně snaživý chlapec, který vám vše přinese na podnose. Díky třem várkám svatebních darů Aelianus disponuje mnoha sladěnými vybranými mísami; bývalé manželky mu nádobí zpravidla nechaly a odnesly si peníze v hotovosti, tedy pokud je měl.

S jídelními servisy by si mohl na trhu otevřít stánek, ale pro úspěch v obchodování mu chybí osobní kouzlo. Navíc kdyby se jako senátor pustil do prodeje v malém, porušil by pravidla.

Vrátila jsem se na poradu, právě když Faustus končil: „Takže mým úkolem bude zjistit, kdo ty vraždy skutečně spáchal, aby otroci mohli být vykázáni z chrámu, aniž by došlo k urážce bohyně. Esquilinus není v mé jurisdikci, ale dostal jsem volnou ruku.“

„Aha, tím chceš říct, že ty vrahy najdu *já*, a ty mě potom ze všeho vynecháš,“ zareptala jsem si, abych se zapojila do hovoru.

Faustus klidně odpověděl: „Dobře víš, že si tvé práce vysoce cením.“

Strýčkové tu výměnu názorů sledovali se zaujetím.

Při hovoru jsme odpočívali na lehátkách. Aelianus občerstvení nebral na vědomí, zato jeho bratr Justinus se na ně vrhl, jako by ráno nejedl. Samozřejmě že ano. Ale v domě s mnoha dětmi snídaně probíhá chaoticky a táhne se málem celé dopoledne.

S plnými ústy zamumlal: „Musíme mít na paměti, co řekl Seneca: ‚Každý otrok je nepřítel. Většina majitelů trpí paranoiou, že ti jejich se proti nim spikl.‘“

„Až příliš často je to pravda!“ Aelianus mezitím odešel do vedlejší místnosti, a když se vrátil, ve svalnatých pažích nesl právnické svitky. V dokumentech se snadno orientoval díky proužkům papyru, které do nich zjevně vložil, když se na dnešní setkání připravoval.

Oba mí na krok líní strýčkové mě rádi poučují. Nejdřív zdůraznili, že dokud jsem neviděla místo činu a nevyslechla všechny zúčastněné, nemůžou nám sdělit nic víc, než co obecně praví zákon.

„Dnes si pouze vyjasňujeme principy. Tyhle případy nenávidím,“ poštěžoval si Justinus. „Tradiční postup velí odsoudit všechny otroky, kteří v domě byli. Poslední dobou tenhle druh kolektivního trestu smrti vychází z módy, proto bych se přimlouval za liberálnější řešení. Zjistit, kdo z nich se provinil, a ostatní nechat jít. Ti manželé byli bohatí, mluvíme tedy o značně velkém počtu?“

„Ne.“ Faustus zavrtěl hlavou. „Po svatbě se chystali odjet do vily, kterou Valerius Aviola vlastnil v Kampánii. Předem tam poslali téměř celou domácnost. Došlo k nějakému zpoždění, ani nevím kvůli čemu, a proto ti dva zůstali v Římě jen s minimálním počtem lidí.“

Právě malý počet podezřelých mě vedl k tomu, abych tu práci přece jen vzala. Nebyla bych souhlasila, kdybych musela vyslyšet celé zástupy.

Aelianova rada byla praktická a šla ke kořenu věci: „Začni s dotazy výslovně na to, kdo byl v ložnici. Bylo v domě služebnictvo, když tam lupiči vtrhli? Jestli ano, otroci měli své pány za všech okolností bránit bez ohledu na to, jaké nebezpečí při tom hrozilo jim. Zjisti, kdo z nich selhal a nepomohl, a kdo se pána snažil chránit, i když marně.“

„Nezapomeň ani na ty,“ přidal se Justinus, který s bratrem ze zásady vždy aspoň v něčem nesouhlasil, „kteří byli jinde a *mohli* pomoci, ale prostě jenom netušili, co se děje.“ Doporučil mi sestavit seznam všech členů Aviolovy domácnosti, nakreslit plán bytu a pak do něj vyznačit, kdo v tu dobu kde byl. Inu, to očividně udělám. „Albie, proveř taky, kdo všechno byl na doslech. Byla noc? Odešli už všichni v domě do postele? A co ti novomanželé...?“ ostýchavě zmlkl.

„Že by si zrovna...?“ navrhla jsem, abych mu byla nápomocna.

„Užívali manželských radostí...“

Většina dvojic v Římě se miluje za situace, kdy polovina domácnosti

tajně poslouchá. Často je některý otrok přímo v ložnici. „Jestli se ti dva věnovali gymnastice v posteli,“ provokovala jsem přítomné, „pak si volání o pomoc někdo mohl splést se zvukovými efekty jejich štěstí.“

Faustus mě pokáral pohledem; Justinus prostě pokračoval, jakoby nic. „Jestli měli rádi soukromí a byli spolu sami, je rozhodující, zda se poblíž zdržovali nějací otroci, kteří volání o pomoc mohli zaslechnout. Dokonce by ses snad mohla zeptat, jak hlasitě dokázali ti dva zavraždění křičet. A co právě dělali otroci, které omlouvá fakt, že špatně slyší? Chápeš, co mám na mysli.“

Aelianus zjevně přestává vidět na blízko. Zaklonil se a na jakýsi svitek mžoural přimhouřenýma očima, zatímco na bratrovy rady navázal vlastními doporučeními: „Zákon se obvykle vykládá tak, že povinností každého otroka v domě je přiběhnout na pomoc. Ale co ‚v domě‘ vlastně znamená? Jde o jiné místnosti nebo chodby, či se do toho zahrnuje i zahrada a celý pozemek, případně dokonce prostor před domem na ulici, pokud křik a řev mohly dolehnout až tam? Ber to v úvahu, až se budeš zabývat dispozicí bytu.“

Okamžitě jsem v duchu viděla samu sebe, jak provádím experimenty, abych zjistila, jaká je kde slyšitelnost. Stojím na různých místech a ječím „Pomoc!“, zatímco nějaký můj pomocník vyškrtává ze seznamu jednu položku za druhou...

„To zní, jako bys chtěl tyhle otázky použít před soudem.“ V tu chvíli Faustus zjevně znervózněl. Zaručeně zatím doufal, že Cereřin chrám nebude muset nést náklady soudního řízení, prostě jen bude financovat profesionální zvědavost mých potrhých strýčků. Jelikož jde o otroky, úřad by se procesu pravděpodobně nejraději vyhnul.

„Dobří advokáti se do soudních pří nehrnou,“ podotkl zase Justinus s úsměvem.

„Příliš lezou do peněz?“

„Spíš se nikdy neví, jak to dopadne.“

„Že ty nemáš důvěru k porotám?“

„Na to jsem jich už viděl příliš mnoho.“

„Říkal jsi, že se ztratilo stříbrné nádobí. A co ti zloději?“ nadhodil Aelianus, který se rozhodl jít na věc z jiné strany.

„O ně se taky zajímám, samozřejmě. A hodně,“ přizvukoval Faustus.

„Ale zatím se neví, kdo to udělal? Edile, nenuť Albií, aby je hledala.“

Než jsem stihla vyletět, Justinus jeho požadavek podpořil. „Na neteri nám mimořádně záleží, Fauste. Můj bratr a já jednáme *in loco parentis*, když je to třeba.“

„Blbost!“ zaječela jsem. „Ty a tvůj bratr byste nedokázali jednat *in loco parentis*, ani kdybyste měli na starost žízalu!“ Uvědomila jsem si, že než jsme sem s Faustem přišli, ti dva idioti určitě rozebírali, jaká nebezpečí by na mě mohla číhat. Nezbyvá než odvést řeč jinam. Žádná informatorka by neměla připustit, aby se jí chlapi pletli do vyšetřování. „Strýčku Quinte, předobře víš, že za poručníka svých dcer Marcus Didius Falco ustanovil starého propuštěnce z Bithýnie.“ Obrátila jsem se k Faustovi a v žertu dodala: „Můj otec zastává tradiční názor, že žena bez otce nebo manžela by měla být svěřena do péče chlápčného podvodníka, který vrhá lačné pohledy na její peníze. Jako bychom – myslím moje sestry a já – nedokázaly svůj majetek rozházet samy.“

„Myslel jsem, že Falco se rozhodl pro Nothoklepta, toho svého tragicky neschopného bankéře,“ zazubil se vesele Justinus, který předchází téma mezitím doopravdy pustil z hlavy. „Díky tomu se peníze jen přepíšíou v účetní knize do jiné kolonky a ani se s nimi nemusí fyzicky hýbat.“

„Mně povídal, že našel nějakého zhýralého kněze.“ Do hry se zapojil dokonce i Aelianus. „Prý s oblibou předstírá, že je pontifex maximus, a zlobivé holky plácá po zadku rákoskou.“

„Řekl bych, že pro Flavii Albií je hračka poručnický systém obejít.“ Faustus si teď mnul jizvu na ruce v místě, kde jsem ho kdysi bodla jehlou od špízu; decentně mi tím připomínal mou dávnou přehnanou reakci na jeden jeho výrok. Nic z toho ale není třeba strýčkům vysvětlovat.

Aelianus se vrátil k původnímu varování. „Edile, my zkrátka nemůžeme dovolit, abys naši drahou neter vyhnal mezi agresivní zločince.“

„Nic takového nepřichází v úvahu,“ odvětil Faustus, teď už pevně rozhodnutý. „Obdivuji, jakou práci Albia Flavia odvádí, a na vlastní oči jsem viděl její odvalu, ale při vyšetřování té krádeže a vloupání mám v úmyslu použít jiné prostředky.“

Rozhodnutí patrně padlo právě v tom okamžiku. Dokud Camillové

nezačali takhle vyvádět, Manlius Faustus, mazaný plebejský zbohatlík, ve mně viděl ranařku, kterou – protože se v lidech vyznám – může vyslat kamkoli. V tom se nemýlil. Byla bych udělala všechno, co by bylo třeba. A teď mi polovinu vyšetřování vyrvali z rukou.

Shodli se, že pro mě se hodí otravnější úkol: důkladně vyslechnout všechny členy Aviolovy domácnosti. V duchu jsem zaúpěla při pomyslení na mumlání otroků, kteří jinak drhnou nádobí, dbají na čistotu kolem sošek domácích bůžků a pečují o oblečení, ale těm třem chlapům jsem dopřála radost z představy, že budou klimbat v poklidu své studovny, kde na ně shlížejí busty básníků, zatímco já zbytečně popisuji tabulky podrobnostmi o Aviolově domácnosti.

A nakonec si všechno, co zjistím, připíšu jako vlastní zásluhu. Ano, informátora dělám už dlouho. Zním všechny nevýhody té práce.

„Mělo by to být prosté,“ ujistil mě strýček Quintus. „Pamatuj na notoricky známý výrok: *vrah je zabradník*.“

Žeňte se a vdávejte se v červnu. Květen přináší smůlu, zato ale jen co skončí, na dvojice, které uzavřou sňatek v měsíci zasvěceném Junoně, právě tato bohyně pohlíží laskavě, otevírá jim skvělé perspektivy a zajišťuje plodnost těm, kteří dovedou děti kolem sebe snést.

Camillus Justinus a Claudia Rufina se sice vzali v květnu, ovšem v severní Africe, kde vládnu jiní bohové. Mě rodina adoptovala až potom, ale příbuzné, kteří se za sňatkuchtivou dvojicí vydali, stejně čekali šok, když museli přihlížet, jak jiného z mých strýčků v aréně zabijí lev. To se dokonce i mezi mými nejbližšími pokládá za výlet za hranice všedních dnů. Všichni pak byli vděční za svatební recepci, díky níž dokázali myslet na něco jiného než na jeho křik, přestože při hostině Claudii očividně hryzalo svědomí, že si nevezala Quinta. Svatební tradice by se nicméně měly dodržovat a vůbec, nic se přece nevyrovná pohledu na mladou nevěstu mučenou obrovskými pochybnostmi, že?

Jak Marcus Valerius Aviola, tak Mucia Lucilia ovšem byli ve zralém věku, a tak podle všeho věděli, do čeho jdou. Strachu určitě mnoho nezažili, s výjimkou děsivých posledních chvil. Jejich svatba se naprosto ve všech ohledech řídila tradicemi, včetně toho, že se konala, jak se patří: v červnu. Zemřeli při druhé společné noci. Já jsem do jejich bytu dorazila až za týden. Mezitím proběhly pohřby jich obou a byt naneštěstí někdo nechal uklidit. Dávám přednost tomu, když si místo činu můžu prohlédnout i s krví nebo se zmuchlanými prostěradly stále *in situ*.

Manlius Faustus mě na Esquilinus doprovodil, stále pevně odhodlán najít pro mne ubytování. Představovala jsem si pokoj nad lokálem některé z hospod: v anonymitě, někde blízko, kde ve dne vládne klid, když si chci pročítat poznámky, kde je jídlo příhodně po ruce a kam večer přijde hodně lidí, takže budu v bezpečí. Můj paličatý zaměstnavatel to viděl jinak.

Zřejmě si myslel, že tam budu popíjet laciné víno a balit chlapy. Hm, tohle jsou tradiční obavy Římanů, pokud jde o chování žen, a on mě ještě tak dlouho nezná. Ujistila jsem ho, že na lov mužů vyrazím nejraději za střízliva.

Pak z něj vypadla hotová perla: budu bydlet přímo v srdci pátrání, v domě Aviolových, v jejich pokoji pro hosty. „Takže chrám ani nebude muset platit činži? Ach, ti lakomci! Fauste! Opravdu myslíš, že je moudré zůstat tam, kde byla spáchána tak krutá vražda?“

„Dromo bude každou noc spát na rohoži před tvými dveřmi.“

„Edile, toho mě ušetří!“

Právě Droma si Faustus bere s sebou do města. Pokud vím, Faustův strýc zpravidla na trhu s otroky pořizuje lepší exempláře, proto jsem odhadla, že ten pako ho nejspíš zklamal, a tak se ho zbavil: daroval ho edilovi, který se jeví jako překvapivě poslušný synovec.

Chlapec byl asi šestnáctiletý, podsaditý, nabručený, a páchl. Ve městě s tolika lázněmi, z nichž mnohé jsou zadarmo dokonce i pro otroky, Dromo určitě smrdí naschvál. Mizerné hygienické návyky rozhodně nedokoukal od svého pána. Jak čistě náhodou vím, Faustus je vždy vymydlený a zblízka voní čistotou. „Můžeš ho používat jako poslíčka, Albie. Někdo mi každý den musí nosit tvoje hlášení.“

„Kdo říká, že ti je budu posílat?“

„Já.“

Při našem prvním společném případě jsme se oba bavili tím, jak se on coby úředník snažil hrát roli přísného dohlázeatele a já se proti tomu bouřila. Teď jsem mu tak dlouho zírala do očí, dokud nesklonil hlavu jako poslušný pes, i když se při tom pouсмál.

Poradila jsem mu, aby se usmíval častěji. „Vypadáš hned docela k nalousnutí.“ Snažil se tvářit jakoby nic, ale málem se začervenal. Je legrace si z něj utahovat, i když mám podezření, že nikdo jiný to nedělá. Faustus žije léta bez manželky a podle toho mála, co vím o strýci, s nímž bydlí, o jeho jediném známém příbuzném, Tullius není ten typ.

Samozřejmě edil má právo dostávat zprávy o postupu vyšetřování. To k mé práci běžně patří. „Každý den“ je asi trochu moc často, ale nejsem hloupá; dokud vraha nedopadneme, chci, aby někdo jiný měl informace

o tom, co právě podnikám. Faustus dobře ví, že mu to nedává právo o mé práci rozhodovat.

Anebo si to možná myslí. Však se brzy dozví, jak je tomu doopravdy.

Dlouhá procházka z Aventinu potvrdila, že Řím vsutku stojí na sedmi pahorcích, což je krajně nepraktické. Tři, Quirinalis, Viminalis a Esquilinus, mají příkré svahy a jejich rovnoběžné hřebeny vévodí severním partiím města, takže vám stojí v cestě, kdykoli si chcete někam vyrazit. Ten nejvýhodnější, Esquilinus, leží převážně za historickým opevněním, takzvanou Serviovou hradbou, která shlíží na oblast kdysi nezdravou a s mnoha hřbitovy, i když některé její části byly v době docela nedávné odvodněny a přišly do módy. Smetánka římské společnosti se tak usadila v těsné blízkosti obydlí chudiny a dílen obtěžujících okolí.

Na městské straně starého nábřeží se nachází Zlatý dům, oblíbené místo šilence Nerona, jehož areál kdysi zabíral nejen plochu Fora Romana, ale sahal ještě dál. Dole, při úpatí Esquilinu, stojí chrám bohyně Minervy lékařství; na jeho vrcholu je Liviin trh, pojmenovaný po císařovně, která v této oblasti také nechala postavit elegantní portikus s celou řadou vodotrysků a nevidaně bujně rostoucím keřem vinné révy, jehož šlahouny pokryly všechny zdi. Liviin trh leží u Esquilinské brány, pod jejímž obloukem vstupuje do města hlavní silnice z kdysi problematického předměstí zvaného Subura.

Právě zde, v ulici Clivus Suburanus, jsme s Faustem našli Aviolův byt. Kde Aviola vlastně bydlel, jsme se museli zeptat hned několikrát, neboť v té čtvrti nebyl kdovíjak známý. Faustus se to snažil zjistit nenápadně, ale pak jsem nad jeho metodou zlomila hůl, zamířila jsem do hospody a zmínila se o loupeži a úmrtích; všichni klevetiví číšníci se nám ihned hnali ukázat, kde ke zločinu došlo.

Byl to nenápadný dům s několika krámky v přízemí, mezi nimiž stoupá schodiště do horních pater. Jak je v Římě běžné, rozlehlou stavbu uvnitř rozdělili na co možná největší počet lukrativních částí podle toho, kolik nájemců se podařilo najít. Nejlepší byt zabíral většinu přízemí, včetně uzavřeného dvora. Již několik let ho měl pronajatý Valerius Aviola – a podle mého odhadu za drahé peníze. Sem si po svatbě přivedl novomanželku.

Tady zemřeli dřív, než vašeň měla šanci se vytrazit nebo mohly pominout ekonomické důvody jejich soužití.

Nejdřív jsme narazili na správce domácnosti, propuštěnce Polycarpa. Jeho vzhled napovídal, že pochází z některé země kdesi na východě, a strniště mu sahalo od brady až po lícní kosti, jako by se právě vrátil z pouště. Přesto mluvil slušnou latinou a už si stihl osvojit všechny římské mýty o mužské nadřazenosti. Mě ignoroval, zato s dokonalou zdvořilostí poslouchal Fausta, který mu vysvětloval, o jakou úřední záležitost se jedná; poté propuštěnec ochotně souhlasil, že se v bytě můžu dočasně ubytovat.

Ukázal Faustovi pokoj. Na dobrém místě, hned vpravo od hlavního vchodu. Přes edilovo rameno jsem viděla noblesní fresky a na podlaze mozaiku s geometrickým vzorem, ale nábytku tam bylo poskrovnu. Pouze postel, vedle ní stolička pod nohy a pak už jen prázdná skříň. Nežádám výzdobu z květinových girland, ovšem aspoň nočník by přišel vhod.

„Našimi hosty jsou vysoce postavení lidé, kteří si byt zpravidla pohodlně zařizují vlastními věcmi,“ vysvětlil Polycarpus, přičemž všechny poznámky vytrvale adresoval Faustovi. „Mám pro dámu najít několik kusů nábytku...?“

„Neobtěžuj se,“ vypěnila jsem.

Toho propuštěnce jsem vyslyšet nehodlala, tedy aspoň dokud se tam bude zdržovat Faustus. Polycarpovi jsem sdělila, že ho chci vidět nazítří hned po ránu, abychom důkladně rozebrali, co se přesně stalo a kdo byl v bytě, když k vraždě došlo. Fausta jsem odtamtud vyhnala při první vhodné příležitosti a potom jsem se začala seznamovat s prostředím.

Dokonce ještě před tím, než se edil rozloučil, mi připadalo, že v bytě panuje nezvyklé ticho. Po jeho odchodu připomínal hrobku.

Velmi příjemné.

Usadila jsem se na posteli, abych si přečetla seznam uprchlých otroků, který mi Faustus dal. Inkoust na papyru. Úhledné písmo. Až později mi dojde, že ačkoli edil pochází z domu, kde mají spoustu otroků a sluhů, napsal ho sám, i když se také mohl obrátit na veřejné písaře ve svém úřadu.

Sympatické. Tuze se mi zamlouvá, když muž věnuje pozornost mým osobním potřebám.

U těch, kteří vyhledali útočiště v Cereřině chrámu, vypsali jména, věk, pohlaví a povolání.

Amethystus, přibližně 50 let, práce všeho druhu

Daphnus, 18 let, obsluha u stolu

Phaedrus, 24 let, nosič nosítek a dveřník

Nicostratus, 28 let, nosič nosítek a dveřník

Chrysodorus, přibližně 40 let, filozof

Melander, 20 let, pisář

Olympe, 15 let, hudebnice

Diomedes, 47 let, zahradník

Amaranta, 29 let, komorná Mucie Lucilie

Libycus, 36 let, komorník Valeria Avioly

Vida, onen příslovečný zahradník mezi nimi nechybí. Ale já mám stejně radši jinou hlášku. *Za vším hledej ženu.*

Říkala jsem si, jestli patnáctiletá Olympe nosí nákotníky a má nezbedné oči. V mém otci kastaněty vždycky vzbuzují podezření, ale většina mužů v Římě se s nadšením zapojuje do hovoru o cizinkách, jejichž úkolem je bavit hosty. Moje matka upozorňuje, že k tomu, abyste dobře hráli na lyru, plné poprsí není nutné; vlastně je tomu právě naopak. Příliš bujné tvary jsou hře na překážku.

Ještě jsem o tom dumala, když se Polycarpus objevil znovu. Evidentně z pouhé zvědavosti, třebaže tvrdil, že mi musí vysvětlit, jak to zařídil s mým stravováním: v kuchyni nikdo není, takže tácy s obědem a večerí mi nechá nosit z blízkého thermopolia. Pověděla jsem mu, aby se s obědem neobtěžoval, protože nikdy nevím, kdy kde budu; například jednoho dne určitě budu muset zajít do Cereřina chrámu vyslechnout uprchlé otroky. Polycarpus řekl, že můžu večerět ve svém pokoji nebo na zahradě, pokud jí dám přednost.

Proč v kuchyni nikdo není? Kuchaře a otroky, kteří myjí nádoby, poslal

Valerius Aviola do Kampánie, aby vše uchystali v letní vile, a na dobu, po kterou s manželkou zůstal v Římě, si vypůjčil otroky od přítele, což je mezi mohovitými běžná laskavost. Cizí otroci se ještě toho večera vrátili domů, takže do vražd se pravděpodobně nezapletli; mohli ovšem lupičům sdělit podrobnosti o stříbrném nádobí.

„Tys je na vlastní oči viděl odcházet?“

„Všechny jsem při tom přepočítal. Opatrnosti není nikdy nazbyt.“

Přesně tak. Právě z toho důvodu jsem si Polycarpa důkladně prohlédla a dala jsem si záležet, aby si toho všiml. Byl to typický případ: myslel si, že je něco zvláštního, ale to si fandil. V Římě jsou celé zástupy propuštěných otroků a někteří jsou skutečně talentovaní. Jiní, a to se týká právě jeho, o sobě jenom mají přehnaně vysoké mínění.

Snažil se odhadnout, koho má před sebou. Faustus mě představil jako „profesionálního vyšetřovatele, který mu pravidelně pomáhá“. Za normálních okolností zdůrazňují svou nezávislost, ale s tímhle jsem se smířila. Potřebovala jsem, aby bylo jasné, že mám právo dávat lidem rozkazy.

Polycarpus před sebou viděl ženu bezmála třicetiletou, vysokou a štíhlou, s neproniknutelným výrazem ve tváři. Viděla jsem, že lidi posuzuje jenom podle vzhledu. Tuhle chybu dělá kdekdo. Já se snažím proniknout hlouběji, a právě proto jsem dobrý informátor.

Oblékla jsem se nenápadně, i když mé šaty a stolu dole zdobily barevné okraje. Nechyběl mi snubní prsten a běžné náušnice. Vzhledem k tomu, že mě čekala práce, jsem neměla nic za pasem tam, kde zahálčivé matrony nosí manikúru a klíče; zato jsem si přes rameno přehodila šikovnou kabelu, v níž se skrývá tabulka na poznámky, drobné a nabroušený nůž. Polycarpus viděl tmavé vlasy v prostém uzlu na zátylku. Boty se šňůrkami, ve kterých se dobře chodí. Vše praktické, ale nic, co by na ulici budilo pozornost.

„Žádná služka?“ zeptal se propuštěnec. Měl na mysli ženský doprovod; Dromo se pro účely doprovodu nepočítá. Polycarpus mě vyhodnotil jako osobu ne zcela úctyhodnou, což je teoreticky správné. Pozorovala jsem, jak mu hlavou prochází myšlenka, jestli si to nemá vyložit jako výzvu, aby si ke mně něco dovolil.

„Dotkni se mě, a je po tobě!“ podotkla jsem klidně. Naději bez lítosti zadusil; nebude mi dělat problémy, a když, tak ne velké. Jsme v Římě. Je

muž. Musí se podle toho chovat. „Vyřídme jednu věc hned, Polycarpe. Kdes byl, když k tomu útoku došlo?“

Předstíral, že je tou otázkou uražen (znovu čistě ze zásady), a potom sebejistě prohlásil: „Po večeri jsem odešel domů.“

„Kde bydlíš?“

„V malém bytě nahoře. Tady v domě.“

„Možná se tam budu muset podívat... Kdo ti může odchod dosvědčit?“

„Moji lidé, a všichni tady.“ Alibi měl chatrné, protože každý, o kom se zmíní, bude předpojatý, a navíc toho člověka mohl uplatit. Nijak jsem to nekomentovala. K tomu tématu se vrátím později, jestli to bude třeba.

„I když jsi propuštěný, pořád pracuješ pro původního majitele?“

„Aviola zjistil, že se beze mě neobejde. Dál plním povinnosti jako správce jeho domácnosti.“

„Jak dlouho?“

„Pět let.“

„Platil ti?“

„Dost, abych z toho vyžil. Odstěhoval jsem se; mám vlastní pokoje; manželku a děti. Docházím sem každý den.“

Získal právo bydlet někde jinde. Stal se z něj občan, i když o žádný úřad se ucházet nemůže; všichni jeho potomci však budou mít plná občanská práva. Podařilo se mu nedávat příliš najevo, jak je na to hrdý, jenom chtěl, abych věděla, že vede normální život, může přicházet a odcházet. Má vlastní byt, ženu a děti narozené na svobodě.

„Pocházejí z této domácnosti nějakí další propuštěnci?“

„Ano, ale všichni odjeli pracovat na pánův majetek na venkově.“

Přišel čas vzít si na mušku zločin. „Takže, Polycarpe! Kdy a jak ses o té tragédii dověděl?“

„Nevím proč, ale tehdy večer jsem prostě měl takový divný pocit, a tak jsem se vrátil dolů.“

„Nikdo pro tebe nepřišel?“

„Byli by přišli. Ale já jsem se objevil hned po tom, co to pozdvižení začalo.“

„Zloději už byli pryč?“

„Nebylo po nich ani stopy. To já zavolal vigily.“ Polycarpovi záleželo

na tom, abych to věděla. Protože na členy domácnosti automaticky padlo podezření, chtěl se předvést jako osoba, která dodržuje zákony.

„Došel jsi pro vigily sám?“

„Zůstal jsem tady a dohlížel jsem, aby se nikdo ničeho nedotkl...“ Teď vypadal zdolaně, jako člověk, který si vybavuje hrůzné zážitky. Usoudila jsem, že to nepředstírá, ale rozhodla jsem se nedělat předčasné závěry.

„Poslal jsem tam jednoho otroka.“

Zeptala jsem se kterého, ale on byl zřejmě stále příliš v šoku, než aby mi odpověděl. Budu mít příležitost zeptat se přímo jich. Ukázala jsem rukou na seznam. „O otrocích v chrámu mám tyhle podrobnosti. Uprchli všichni? Nezbyl tady v bytě někdo?“

„Myla,“ odpověděl Polycarpus. „V té době v pokročilém stadiu těhotenství. Těžko mohla utíkat. Dítě porodila za tři dny. Každopádně se asi domnívá, že vzhledem k jejímu stavu ji nikdo podezírat nebude.“

„Myslím, že se postarám, aby to posoudili naši právní poradci.“

Polycarpus zaznamenal můj skeptický tón. „To ji nezachrání?“

„V očích římského zákona? Těžko,“ odpověděla jsem cynicky. „Římské právo nejspíš říká, že plod se měl vydrat z lůna, aby chránil Aviolu a jeho manželku, jelikož byl jejich majetkem... Co tu Myla vlastně dělá?“

„Hm, je to prostě Myla. Žije tady s námi dlouhá léta. Dělá všechno, co je potřeba. Určitě ji uvidíš, jak tu něco kutí. Klidně ji o cokoli požádej.“

„Cože? I když právě porodila?“

„Dohlédl jsem, aby se neprodleně vrátila ke svým povinnostem. Ví, co se od ní čeká. Je *verna* – narodila se tady v domě.“

„Takže domácím otrokem je i její dítě,“ poznamenala jsem. „Kluk, nebo holka?“ Propuštěnec očividně nevěděl. „Má Myla syna, nebo dceru?“ Pokrčil rameny; netušil. „Nemusíš ho zapsat jako nový majetek?“

„To má přece v popisu práce písař,“ namítl Polycarpus dotčeně. „Já jsem správce. Papírů se nikdy ani nedotknu.“

Melander, 20 let, písař, v té době v Cereřině chrámu.

Správce určitě viděl, jak se tvářím, proto se rozhodl odpověď trochu rozvést. „Musím vědět, kolik lidí tu pracuje, to ano, a co kdo dovede. Používáme je od raného věku, příležitostně přinesou nějaký ten ručník nebo košík, ale nechci, aby tady rušili a aby se při tom nějaký malý vztekoun

přerazil. Proto mě nezajímá nemluvně, které za pár let stejně nejspíš umře. Pro mě nemá žádnou cenu, dokud neumí pořádně chodit.“

Podotkla jsem, že je to naprosto pochopitelné.

Polycarpus nemohl tušit, že jsem kdysi byla malým dítětem v podobném domě, kde se ode mne očekávalo, že budu dělat poskoka lidem, kteří se na mě dívali, jako bych byla zboží. Pokusila jsem se necítit vůči němu po téhle konverzaci averzi, ale dvakrát jsem se při tom nepřetrhla.

Odpoledne poznenáhlu přešlo v soumrak a zase se objevil Dromo. Kluk, jehož si Faustus před časem odvedl, si teď hvízdal a tlačil před sebou vysoko naloženou kárku. Můj prázdný pokoj pravděpodobně v edilovi vyvolal pocit viny, a tak jeho otrok přivezl hned několik vymožeností, které mi měly život usnadnit: věci na psaní, soupravu mis, pohárků, lžic a naběraček, vše na podnose; dva polštáře a podhlavník s vyšívánými potahy; dvě rohože na podlahu; malý odkládací stolek se zakřivenými nohami; tři lampy, olej do nich a pazourek, který slouží jako křesací kámen (pozorný to muž); dokonce i pohodlné křeslo z proutí. A kyj.

„Cože?“

„Ten je pro mě,“ protestoval Dromo a zbraň mi vyškubl, když jsem ji potěžkávala.

„Na mou obranu?“

Zachichotal se. „Ne! Abych chránil všechny tyhle věci svého pána. Vsa-
dím se, že vím, co je to tu za lidi. On si přímo říká o to, aby mu všechno
čmajzli. Na tu kárku se ani nekoukej, musím ji dovézt zpátky.“

Usmála jsem se nad jeho domněnkou, že bych ruční vozík zabrala pro
soukromé účely. Jen si to představte... „Můžeš ji vrátit zítra, až tě pošlu
za Faustem se zprávou.“

„Doufáš, že na to zapomenu!“

Já věděla jistojistě, že to tak dopadne. Dromo si o sobě myslí, že je pří-
slovně chytrý, ale ve skutečnosti k tomu má hodně daleko.

Odploužil se do sloupořadí před mým pokojem a začal se tam zabydlovat; rozprostřel si nejlepší rohože, potom kolem rozložil vybrané kameninové
nádobí a jako zlatý hřeb výzdoby mu posloužil kyj připomínající falus. Já
se zatím motala po pokoji a dělala jsem to, co Dromo pokládá za práci

vhodnou pro ženskou, například rozmístování polštářů. Brzy mě to přestalo bavit.

Vypochoďovala jsem ven a právě chtěla začít zkoumat půdorys bytu, když mi přinesli večeři. Dromo ji doručovateli vytrhl z ruky (čímž ho dopálil, protože přišel o spropitné) a odvedl mě zpátky do pokoje. Nelíbilo se mu, kam jsem postavila odkládací stolek, proto ho přesunul, mrskl na něj tác, pak moji stoličku postrčil o kus dál, vytáhl misku a lžíci, jen to zařinčelo, a nakonec ještě neochotně přidal ubrousek.

Když jsem zvedla poklopy, ukázalo se studené jídlo: uválený dalamaněk s oschlým salátem a k tomu nějaké flekaté ovoce.

„Já se nejspíš budu muset spokojit se zbytky,“ poznamenal Dromo a nevraživě si mě změřil.

„A co když nic nezbude?“ nadhodila jsem nevzrušeně.

„Radši by mělo, jinak zůstanu o hladu.“

Bohové, kdo to s ním má vydržet? Právě proto otroky nevlastním.

Na nepoživatelnou večeři jsem brzy rezignovala, odnesla jsem ji Dromovi a pak vyrazila na průzkum.

Byt nemohl být souměrný podle osy, protože dům měl na straně do ulice několik krámků. Právě kvůli nim museli vstupní chodbu tak prodloužit. Na ni pak navázal prostor, který měl být atriem, ozdobou domu; naneštěstí kvůli bytům ve vyšších patrech nemohl mít otevřenou střechu. Takže tam, kde by se byla nacházela nádržka na shromažďování dešťové vody, stál jenom mramorový stůl: obdélníkový, s těžkými podpěrami na obou koncích. Na něm nic. Nuda. Já bych ho vyhodila a místo něj pořídila nestydatou sochu.

Za zastřešenou chodbou se otevíral dvůr, kam bylo z horních bytů vidět; pohled přes otevřený prostor měl lahodit oku a dělat dojem na významné hosty. Ale v tomto případě na něm nic impozantního nebylo. Příliš malý a holý, bez květin, pouhá omšelá kolonáda, z jejíž levných sloupů se tu a tam odloupl kousek kamene. I dvoru by byla prospěla socha. Možná tu nějaké byly, ale odvezli je do Kampánie (zůstaly zde totiž nízké podstavce, takže to je pravděpodobné).

Vpravo a vlevo od vchodu se nacházely pokoje; ten, který mi přidělili,

spolu s dalšími třemi nebo čtyřmi dobrými ložnicemi pro hosty. Všechny hezké, obrácené do dvora.

Nalevo byly dvě jídelny: letní a zimní. Obě situované na stejnou stranu, takže to pojmenování postrádalo smysl. Jejich skládací dveře se daly otevřít, aby dovnitř mohl vzduch a přítomným se naskytl výhled do zahrady, kdyby tam ovšem byla. Umínala jsem si, že se sedmačtyřicetiletého zahradníka Diomeda zeptám, jak vlastně tráví čas, protože zastříhování keřů a tvarování stromů se zaručeně nevěnuje.

Provozním místnostem vyhradili vzdálenou stranu dvora, kde je docela dobře schovali. Naproti tomu význačnou, nejlepší částí tohoto bytu tvořila velká hala se stropem v dvojnásobné výšce. Tam jsem objevila jakousi domácí baziliku, místnost, v níž lidé dobře situovaní můžou pořádat hostiny nebo poloveřejná setkání – soudní slyšení nižších úředníků či schůze místních správ, pokud se svolávají do soukromého domu někoho významného. Uvnitř se táhly dvě řady sloupů, které halu dělily na hlavní prostor a postranní uličky, i když zde – v domě skromném navzdory ambicím působit dojem, že tu bydlí společenská smetánka – se strop nacházel příliš nízko, a to dokonce i uprostřed, kde se zvedala kupole. Světlo vnikalo dovnitř pouze vysoko umístěnými okénky, takže v interiéru vládlo šero jako v bytech ve Fontánovém dvoře, kde jsem bydlela. A můžu vám říct, že přestože jsou Manlius Faustus a jeho strýc důležitými členy komunity, ve svém domě, který – jak jsem viděla na vlastní oči – je větší než tento, se neobtěžovali postavit si takzvaný korintský oecus, jak se těmto přijímacím místnostem říká.

Postupně se mi začínal rýsovat názor na rezidenci Aviolových a její majitele. Buď opravdu byli za vodou, nebo dluhy uměli skrývat. Navenek ctižádostiví, snažili se však udělat lepší dojem, než na jaký jim zdroje stály. Vlastně šlo o typickou římskou rodinu.

Uvažovala jsem, co ten muž v životě vykonal. Pak jsem zkusila odhadnout, jak velké věno mu nová manželka asi přinesla. Budu se na to muset zeptat.

Po obou stranách korintského oecu byly nejlepší ložnice. Jedna zcela prázdná. V domech, kde oba manželé chtějí mít každý svůj pokoj, zaberou právě tyhle, oddělené jejich drahocennou korintskou přijímací místností.

Vzhledem k tomu, že tady šlo o novomanžele, tohle rozhodnutí asi ještě nepadlo. Po svatbě, dokud touha nepohasne, by se dvojice dělila o druhou ložnici, tu u samého rohu dvora. Právě o ní se propuštěnec Polycarpus zmínil, když mluvil s Faustem a se mnou. Také dodal, že na místě činu už je uklizeno, ale protože jsem věděla, co se uvnitř odehrálo, přece jen jsem chvíli sbírala síly, než jsem do ní vešla.

Byl to příjemný pokoj. Slušně velký. Na freskách girlandy květin a na bílém pozadí mytologické výjevy. Na podlaze černobílá mozaika s nepatrně zešíkmenými panely, s námětem čtyř ročních dob. Při stěně vpravo postel s vysokým čelem u hlavy i v nohou. Někdo ji ustlal, natřepal polštáře, uhladil a pevně zastrčil rohy prostěradla a barevnou příkrývku pečlivě natáhl tak, aby pěkně rovnoměrně spadala přes okraj.

Byly tam skříně s policemi a truhlice na šaty. U nízké boční strany postele stála dlouhá stolička pod nohy, kterou při úklidu po rvačce jistě vrátili na místo.

Postel přepychově velká. Takovou nepořídil nějaký škudlil jen sám pro sebe, poskytovala tolik prostoru, že tam dva mohli spát nebo dělat cokoli, pro co se rozhodli. Určitě je ale nikdy ani nenapadlo, že právě tady rukou násilníka oba zahynou.

Opřela jsem se o protější stěnu, trochu ke straně, abych nepoškodila Persea, který se srdnatě přibližoval k nestvůře. Byl sice jen namalovaný, ale tento statečný řecký hrdina třímal náramně dlouhé kopí a nehodlala jsem připustit, aby si v souvislosti s mou odpočívající zadnicí začal dělat nějaké naděje.

Přestože tu po spáchaném zločinu nezbyla jediná stopa, snažila jsem se všechno si představit, slyšet ten náhlý hluk a zmatek, cítit paniku, již střídá vyložená hrůza, a v duchu vidět, jak pak byli ti dva mrtví manželé na posteli objeveni.

Choulili se k sobě? Měli paže rozhozené do stran? Anebo se snad stočili do klubička jako nenarozený plod? Lámala jsem si hlavu, jestli byli v té době ještě vzhůru, nebo se probrali, až když k nim do pokoje někdo vtrhl, případně zda nebyli o život připraveni dřív, než jim došlo, co se děje. Když bylo třeba poslat na onen svět dva, ten druhý si jasně uvědomoval, co

prvního potkalo. Byla tu tma? Hořely zde lampy? Přinesli si ti zločinci vlastní světlo? Podle toho, co jsem zatím slyšela, Aviola ani jeho manželka se nestihli pokusit o útek. Vůbec se jim nepodařilo vyhrabat se z postele. Jejich vrah, pokud jich nebylo víc, se jistě vypořádal s nejbližší obětí a potom se přes ještě teplou mrtvolu naklonil, aby zabil tu druhou. Řekla bych, že Mucii Lucilii, slabší z nich dvou. Možná se v děsu tiskla k zadní desce postele, zatímco bylo slyšet, jak vrah Valeria Aviolu rdousí. Pak přišla řada na ni. Chudinka; dobře věděla, co ji čeká.

Když jsem se před lety vdala, úmyslně jsem vybrala manželskou postel, která nebyla navržena s jednou pevnou stranou, jakou má třeba pohovka. Jinak jeden z vás vždycky musí přes toho druhého přelézat. Je mnohem praktičtější umožnit oběma partnerům volný přístup k jejich straně postele; vyloženě vhod to přijde zejména při manželských rozmíškách. Kromě toho to kurážnou ženu zbaví nutnosti své drahé polovičce dát jednoznačně najevo, že ke kraji postele ho nepustí. Což mu způsobí pořádný šok a nevyhnutelně to vyvolá jednu z těch hádek, o nichž jsem se právě zmínila.

Navíc, když se někdo domnívá, že v noci zaslechl podezřelé zvuky, manželka, která zůstane v posteli, netouží po tom, aby ji drtily obrovské nohy, až bude manžel absurdně trvat na tom, že půjde věc prošetřit. A pak ještě jednou, až se bude dobývat zpátky po tom, co nic nenašel.

Ale co když se ukáže, že ten podezřelý hluk je skutečně radno brát vážně?

Co když ty vetřelce neuslyšíte, dokud se nevrítí dovnitř, nevrhnou se na vás a neutáhnou vám provaz kolem krku?

Přinesli si snad ti lupiči provaz? To by svědčilo o tom, že jde o předem promyšlený zločin. Škracení v zápalu emocí se obvykle provádí páskem nebo jinými kusy oděvu; čímkoli, co je po ruce a dá se v zuřivosti rychle popadnout.

Další otázka, kterou zítra položím.

Zatímco jsem na místě vraždy takhle přemítala, definitivně se setmělo. Přesto ještě nikdo nikde nerozestavěl světla. Našla jsem cestu do svého

pokoje, překročila jsem Droma, který chrápal na rohoži, a přinesla si jednu ze svých lamp. Díkybohu jsem žena, která když má pazourek, dovede vykřesat jiskru.

Celý byt vypadal opuštěný. Ačkoli tam měla být otrokyně Myla, neviděla jsem ji a ani jednou jsem nezaslechla plakat malé dítě. Snad je to v takovém domě běžné. Otrokům se nařídí, aby jejich potomci nebyli ani vidět, ani slyšet. V některých domech se dokonce očekává, že neviditelní budou i oni sami.

Razila jsem si cestu do zadních chodeb v hospodářské části domu, kde bych čerstvou maminku mohla zastihnout. Ale najednou mi došlo, že jak chodím po domě s lampou, každý, kdo zamýšlí provést nějakou lumpárnu a skrývá se v neosvětlených prostorech, mě může snadno sledovat. Nic sice neukazovalo na to, že mě někdo pozoruje, ale nebyla jsem ve své kůži. Vzdala jsem to a šla spát.

To se rozumí samo sebou, že postel v pokoji pro hosty měla vysoké jak čelo v hlavě i v nohou, tak postranice mezi nimi. Ale protože jsem v ní spala sama, dokázala jsem se s tím smířit. Kdyby se někdo pokusil vloupat dovnitř, slyšela bych kroky. A pro všechny případy jsem kliky dvojitých dveří svázala páskem a těsně k nim přistrčila odkládací stolec.

Něco mě znenadání probudilo.

Mozaiková podlaha skřípala, jako by se po ní pohyboval kus nábytku. Někdo silou otevíral dveře směrem dovnitř.

Spala jsem déle, než jsem si myslela; bylo už dost světla, abych pochopila, co se děje, a trochu zmateně se rozhodla tomu učinit přítrž. Zatracený Dromo! Rozcuchanou hlavu strčil do pootevřených dveří a nic nedbal na to, jaké nebezpečí jeho mozku hrozí. Jelikož jsem nehodlala znesvětit svůj oblíbený nůž, hodila jsem po něm polštářem.

„Můžu se jít ven nasnídat?“

„Dromo, jednu šťastnou chvíličku jsem si myslela, že mi neseš snídani.“

„Já vyřizuju vzkazy, tohle nedělám.“

„Jak to obvykle je s tvou snídání?“

„Dostávám ji v kuchyni, samozřejmě. U nás v domě je všechno jaksepatří. Tedy pokud se nemusím vláčet za svým pánem někam, kde mi hodí leda tak starou kůrku, jako v té hrozně krčmě, kde vysedává s tebou.“

„Ten podnik se jmenuje U Hvězdáře. A tvůj pán tam nevysedává. Čas od času se tam zastaví z obchodních důvodů.“

„Myslel jsem, že vy dva se cizmáte.“

„Já se s magistráty necizmám; to je pod mou úroveň. A ty bys měl edila znát líp.“ Vrtalo mi hlavou, jestli Dromo někdy viděl Fausta flirtovat se ženami. Nedokázala jsem si to představit, ale i u mužů na pohled zásadových někdy člověka potká zklamání. Vlastně můžu z vlastní zkušenosti říct, že to tak dopadne zpravidla. „Dobrá, běž. Do hospody tady přímo naproti; nikam se netoulej.“

„Nemám peníze.“

Ten ale umí kňourat! Ovšem jeho chyba to není. Otroci si nejdřív musejí získat důvěru; chápala jsem, proč Faustus tomu drzounovi radši žádné

drobné nedává. Odpověděla jsem mírným tónem, i když jsem si tím vděčnost nezískala. Nakázala jsem Dromovi, aby šel napřed, že přijdu a zařídím, aby mu tam útratu připisovali na účet.

Faustus to pak bude moct zaplatit. Já se najím jinde, v lepším podniku, dál v ulici, a za mě Faustus může zaplatit taky.

Obsluha ve zdejší ulici byla pomalá. A jíst se taky dalo jen zvolna, protože dokonce i v té očividně lepší hospodě podávali vyloženě tvrdý chléb. Naštěstí pro ně jsem vyrostla v beznadějně chudé čtvrti Londinia. Přežila jsem mnohem horší věci.

Než jsem se vrátila do bytu, propuštěnec Polycarpus si už podupával radostí, že se na mě může dívat svrchu, protože jsem ho nechala čekat.

Ať si myslí, co chce, já se v práci vyznám. Najela jsem na přesvědčivý výkon. Odvelela jsem ho ke dvěma stoličkám, které jsem si hned ráno vynesla na dvůr. Voskové tabulky jsem už měla po ruce. Otázky zformulované. Kýžené důvěrné informace o této domácnosti jsem ze správce vytáhla dřív, než mohl začít hlasitě protestovat, že musí zachovávat diskrétnost.

Valerius Aviola byl čtyřicátník. Jeho jmění pocházelo z půdy; vlastnil jak výnosné venkovské vily, které nesly peníze v podobě nájmu, tak další, o jejichž provoz se staral sám, a tudíž mu připadl veškerý zisk. Mucia Lucilia, jeho nová, krásná, o patnáct let mladší manželka, přišla s pěkným zděděným majetkem. Znali se ze společnosti a jejich vztah přirozeně dozrál ve výhodné manželství. Společným přátelům tím udělali velkou radost.

Málem jsem se zeptala, jestli spolu spali už předtím, ale nepřipadalo mi to důležité, a tak jsem se rozhodla položit mu jinou otázku. „Myslel sis, že budou šťastní?“

„Ano,“ odpověděl Polycarpus.

Svatební obřad se konal tam, kde Mucia dosud bydlela, na pahorku zvaném Quirinalis; potom si Aviola manželku přivedl sem, do svého bytu, aby tu strávili první noc. Zde se pak večer konala hostina pro přátele. Skončila v rozumnou hodinu, protože dvojice měla v úmyslu nazítří časně ráno odjet do Kampánie. Odebrali se tedy do postele. Polycarpus vyprovodil z bytu otroky, které měli vypůjčené na práci v kuchyni, zkontroloval,

zda je vše v pořádku, a odešel domů. Zdejší otroci jsou dobře vychovaní, řekl mi, a nelibují si v hlučné zábavě; proto předpokládal, že po jeho odchodu v domácnosti zavládne klid.

Ti vetřelci si násilím otevřeli přední dveře. Překvapili a těžce ztloukli nočního dveřníka, což byl Nicostratus (nyní v Cereřině chrámu); ležel v kaluži krve v bezvědomí, když ho objevil jeho kolega Phaedrus (tamtéž) a spustil poplach. Nejdřív si mysleli, že jenom zmizelo vystavené stříbrné nádobí. Potom šla Amaranta, Muciina komorná, do ložnice vzbudit svou paní a vylíčit jí, co se stalo. A při tom oba mrtvé našla.

Požádala jsem Polycarpa o popis ukradeného stříbrného nádobí, abych měla přesnou představu o každém kusu té vinné soupravy. Začal mi diktovat jednotlivé položky, a zatímco jsem si vše poznamenávala, procházelo mi hlavou podezření, jestli není negramotný. Původně jsem očekávala, že mi odevzdá soupis toho movitého majetku.

Podrobně mi popsal čtyři soupravy pohárů se dvěma uchy, dva v každé soupravě, v různých velikostech; čtyři zdobené poháry ve dvou velikostech; osm kulatých talířků na trojnožce s kozíma nohama; rozmanité konvice, dvě se sklopným víkem; velký a malý kuželovitý cedník; dvě naběračky a velmi objemnou mísu na míchání vína.

Jednotlivé kusy dávali dohromady postupně, ale všechny spojovala vysoká kvalita, všechny se vyznačovaly vybraným vzorem. Stříbro stálo na vitríně v letní jídelně; zůstalo zde kvůli svatební hostině, jinak by nádoby už dávno pečlivě zabalili a odeslali, aby je manželská dvojice mohla používat v létě v Kampánii.

„Nacházely se v domě ještě nějaké jiné cennosti?“

„Ne. Všechny sochy a vázy už poslali do vily. Naše paní měla v ložnici šperky. Ty nevzali.“

„Ani se na ně nepodívali?“

„Ne. Skříňky se zřejmě vůbec nedotkli.“

„Co jsi s ní udělal?“

„Dal jsem ji do úschovy vykonavatelům závěti.“

„Budu se s nimi muset seznámit.“

Lupiči zřejmě přesně věděli, co hledají – Aviolovo stříbro – a kde to je. Možná vešli i do ložnice, aby se poohlédli po špercích, ale v panice po

těch vraždách původní úmysl vzdali. „Takže abychom si to vyjasnili,“ řekla jsem stále s pohledem sklopeným k tabulce s poznámkami. „Měl jsi poslat stříbro do letní vily, až váš pán a vaše paní odjedou? Nejdřív se poháry a konvice používaly při hostině, potom je pravděpodobně někdo umyl v kuchyni... Takže, Polycarpe, proč jste to stříbro zase vyrovnali na polici a radši jste ho rovnou nezabalili, aby se mohlo odeslat?“

„Už bylo moc pozdě. Byl jsem vyřízený; všichni jsme byli po té svatbě vyčerpaní.“ Polycarpus najednou mluvil nejistě, zjevně nebyl zvyklý, aby někdo měl k jeho činům připomínky. „Nechal jsem ho odnést z kuchyně, protože lidi jsme měli vypůjčené a tak úplně jsem jim nedůvěřoval. Proto bylo nejsnazší stříbro tehdy v noci potichu uložit na stejné místo jako obvykle. Pán a paní měli odjet v nosítkách k městské bráně za úsvitu a tam přisednout do kočáru. Já sám jsem chtěl přijít sbalit poslední věci a měli jsme objednaný povoz, který sem měl dorazit, jen co se s ním do města bude smět vjet.“

Do Říma až na několik výjimek povozy během dne nesmějí, aby se ještě nezhoršil silný dopravní ruch. Co Polycarpus říkal, znělo rozumně.

„Také jsi měl odjet do Kampánie?“

„Ne, ne. Ve vile je jiný správce. V létě jsem měl mít čas jen pro sebe.“ Doopravdy jsem zahlédla nějakou citovou reakci, když to povídal?

„A co otroci, kteří tady po svatbě zůstali? Měli se taky vydat na jih?“

„Očekávalo se, že pojedou posledním povozem se zavazadly.“ Polycarpus jako by zaváhal, ale hned pokračoval. „Pak jsem měl dům zavřít.“

„A co Myla, která měla těsně před porodem?“

„Ta ne. Pro ni bylo zařízeno něco jiného.“

„Takže dům měl být přes léto zamčený. A jestli ti zloději o stříbře věděli, možná jim došlo, že tenhle večer je jejich na dlouhou dobu poslední šance se ho zmocnit.“

Polycarpus vzdychl. „Patrně... A než se zeptáš, ne, nevím o tom, že by někdo ze zdejších lidí mluvil s někým zvenku o našich cennostech. Ani jsem neviděl, že by někdo dům podezřele sledoval.“

„Vigilové se tě na to ptali?“ Obvykle to dělají. Pro navázání kontaktu se to obvykle osvědčuje, i když – jak každý z jejich vyšetřovatelů ví, nikdo z personálu Polycarpovi nepřizná, že si pustil pusu na špacír, a profesionální

domovní zloději se při obhlížení domu, kam se chtějí vloupat, obvykle chovají nenápadně. „Vigilové doufají, že věci jako tohle ukradené stříbro se možná někde objeví a to pomůže zloděje identifikovat,“ přemítala jsem. „Ale já tomu moc velkou naději nedávám.“

Správce pokračoval: „Ten vyšetřovatel, Titianus, povídal, že tu sbírku určitě někdo ukradl na objednávku. Myslí si, že ji vzali pro někoho z hostů. Někdo ty kusy viděl a zalíbily se mu. Ale proč člověk vlastní poklad? Bezpochyby proto, aby ho mohl vystavit. Ten údajný host se s tím stříbrem nikdy nebude moct chlubit, někdo by poznal, že je kradené. Tak proč se s tím obtěžovat?“

Souhlasila jsem. „Podle tvého popisu to jsou nádoby příliš specifické, než aby se mohly objevit na aukci. Zním lidi v tom oboru. Začali by se ptát.“

„Titianus mě ujistil, že klenotníkům a licitátorům rozešle seznam těch věcí.“

„To určitě udělá. Ale, Polycarpe, naneštěstí je nejspíš nechali roztavit. Stříbro je cenný kov. A pokud právě tohle měli v plánu, už to udělali.“

„Připadá mi, že je hrozná škoda zničit něco tak krásného.“

„Zločinci si nemůžou moc vybírat. Čas od času se sice stane,“ vykládala jsem mu, „že dobře zorganizovaná banda profesionálů lup schová a nechá ho ležet v úkrytu, dokud se na něj nezapomene. A potom ho konečně můžou na trhu uplatnit za cenu odpovídající jeho umělecké hodnotě. Ale dokonce i kdyby ti lupiči původně měli dlouhodobé plány, tady zemřeli lidé. A vražda přitahuje pozornost. Co tu ukradli, by veřejnosti mohlo utkvět v paměti. Prodat ty věci bude příliš riskantní.“

Zmínka o úmrtích byl pro mě signál, abych postoupila k dalšímu bodu.

Po tom napadení Polycarpus vešel do ložnice a mrtvé viděl. Potvrdil můj odhad: Aviola ležel u kraje postele, jeho manželka za ním. Blízko manželka, s rukou nataženou přes jeho tělo, jako by ho chránila, jako by protestovala a snažila se útok na něj odvrátit.

„Z toho popisu se mi nezdá, že by se ti zabijáci uchýlili k násilí, protože pán a paní vyšli z ložnice a vyrušili je. Aviola a Mucia zůstali v posteli. Třeba se zloději šli podívat, co v ložnici je, jejich budoucí oběti se při tom vzbudily a pokusily se volat na poplach... Oba prý byli zardoušeni. Čím?“

„Kusem provazu.“ Neboli to muselo být předem v plánu.

„Co se s tím provazem stalo?“

„Možná si ho odnesl velitel vigilů.“

„Zeptám se ho. Pamatuješ si něco o tom provazu? Cokoli – jakého druhu byl? Asi nepřilíš silný. Tlustý provaz je moc tuhý, špatně se obtočí kolem krku, takže neškrtí tolik, aby někoho zabil.“

Správce pokrčil rameny. Posuzovat vlastnosti provazu, to není nic pro něj. Při správě domácnosti se musí myslet na tolik věcí, až je s podivem, že se stihne udělat aspoň něco.

Požádala jsem ho, aby mi ukázal byt; zamlčela jsem přitom, že jsem se tady už porozhlédla. Celý jsme ho prošli. V hlavních místnostech nebylo nic překvapivého. Teď jsem viděla víc z ostatních prostor. Měli tu kuchyň se dvěma pecemi, obvyklé spižírny a komory. Nahlédla jsem do latríny. Obstojná, i když její čistota by neuspokojila žádnou z mých babiček; obě byly ochotny raději jít s vrískajícím batoletem hodinu přes Řím než dovolit, aby někdo z nás použil záchod, kde bychom mohli něco chytit.

„Odkud berete vodu?“

„K bytu patří vlastní studna, ale když si ho můj pán pronajal, zjistili jsme, že voda je špatná a nedá se používat. Musím se každý den postarat, aby nosič došel pro několik věder čerstvé vody.“ Polycarpus ukázal na opuštěnou studnu v rohu dvora. Na úrovni země bylo bednění, na něž někdo pro jistotu ještě postavil kamenou urnu, aby nikoho nenapadlo ji otevřít.

„Jedné věci jsem si všimla,“ poznamenala jsem zamýšleně. „Skoro tu není vidět, kde spí otroci.“

„Poskytujeme běžné ubytování.“ Polycarpus mi dal najevo, jak hluboce mnou pohrdá, protože nevím, jak to v domě s otroky chodí. Ukázal mi dvě komůrky na chodbě provozní části. Tam jich přespává hned několik, na tvrdých lůžkách nad sebou – zhruba stejně, jako se v jiných místnostech rovná do polic kameninové nádobí. Otroci nedostávají čas si v klidu odpočinout, nemají žádné osobní vlastnictví a absolutně jim chybí soukromí. Jedna komora byla přečpaná matracemi a rohožemi; ty se dají kdekoli položit na podlahu. „Normálně je dům plný lidí, kteří se o pána starají. Pro sebe si každý najde prostor, kde může – v kuchyni, na chodbách, na zahradě.“

Ale jsou pánova *familia* a ubytování se mění podle toho, co je třeba, Flavie Albie. Když nemáme hosty, nejlepší otroci můžou spát ve větším pohodlí v nevyužívaných ložnicích.“

„Když už jsme u toho, Polycarpe, chci se tě na něco zeptat: nezůstal některý host po hostině přes noc?“

„Ne. Všichni bydlí v okolí a nechali se odnést domů, hned jak hostina skončila.“

„Vraťme se tedy k tomu napadení. Potřebuji dopodrobna znát, kdo v tu chvíli kde byl. Co víš o tom, kde uprchlí otroci spali – jestli vůbec spali –, když se sem ti zloději vloupali?“

Polycarpus věděl jen to, že dveřník Nicostratus, který měl službu, byl u předních dveří. Šli jsme se tam podívat. Hned ze vstupní chodby vedou dveře do mrňavého kumbálku, ale podle Polycarpa ani jednomu z obou dveřníků nevyhovuje, na to je příliš zatuchlý a není tam k hnutí; radši si vždy ustelou na rohoži v chodbě. Právě tam zraněného Nicostrata našli.

Jinak Polycarpus měl za to, že zahradník, Diomedes, obvykle spí na zahradě nebo v jedné z kolonád kolem ní. Pak si správce vzpomněl, že dvěma ženám, Muciině osobní komorné a mladé hudebnici, toho dne dovolil přespat v jedné ze slušných místností v přední části bytu. Filozofa Chrysodora podezíral, že na vlastní pěst zabral tu druhou; patrně ložnici, kterou teď užívám já.

„Tvůj pán měl ochočeného filozofa?“ zeptala jsem se neutrálním tónem.

„Moje nová paní milovala vybroušený styl,“ odpověděl správce rezervovaně. Zaznamenala jsem první známku toho, že mezi ním a majiteli domu mohly být nějaké třecí plochy, ale šlo o pouhý náznak.

„Stoik, kynik nebo snad epikurejec? K jakému druhu patří?“

„K těm líným jako veš.“

„Aha. On sám by to možná zformuloval tak, že se mu podařilo dospět k neochvějnému vnitřnímu klidu.“

„Možná, Flavie Albie. Ale stejně mám pocit, že je nejvyšší čas, aby mu tu jeho neochvějně klidnou zadnici někdo nakopal.“

Vida, tentokrát se Polycarpus vyjádřil o něco barvitěji než obvykle. To mě přivedlo k myšlence, že setkat se s Chrysodorem by mohla být zábava. Ale také mi to napovědělo, že bude radno prozkoumat vztahy mezi pá-

novým zavedeným personálem a novými lidmi, které si přivedla Mucia Lucilia. Když jsem se na ně zeptala Polycarpa, ubezpečil mě, že spolu všichni vycházejí naprosto dokonale; ovšem ve své pozici nic jiného tvrdit ani nemohl.

Setkání se správcem se chýlilo ke konci, zbývalo mi jenom se zmínit, že nejsem spokojena s tím, jak je zajištěno moje stravování. Nařídila jsem mu, aby pro mě a Droma nakoupil potraviny; vařit budu sama. Jestli se postará o salát a maso, moc práce mi to nedá. Souhlasil, a tak jsme zašli dozadu do kuchyně, kde mi ukázal vybavení, nádobí a příbory.

Nepřetržitě se tam topilo, aby voda byla neustále horká. To měla za úkol Myla. Našli jsme ji tam; právě na oheň roztržitě přikládala dříví. Byla první otrok z té domácnosti, se kterým jsem se setkala, a sympatie ve mně nevzbudila. Pohybovala se pomalu, jako ve snu; s mou přítomností na svém poli působnosti se smířila, vyslechla rozkazy, jak se o mě má starat, ale neřekla nic.

Právě narozené dítě tiše leželo v košíku. Zvědavost mě pobízela zeptat se, kdo je otcem, nechala jsem to však na jindy. Polycarpus byl stále ještě s námi a podle toho, co jsem věděla o vlivných propuštěncích v tomto domě, jedním z kandidátů mohl být právě on.

Správce jednal s Mylou odměřeně. Měla jsem dojem, že na snahu přimět ji k poslušnosti dávno rezignoval. Vypadala jako jeden z těch otroků, kteří žijí ve vlastním světě a jimž se nějak daří všechny ostatní přesvědčit, aby s nimi podle toho zacházeli. Zcela evidentně ani náhodou nehnula prstem nad nezbytné minimum zaručující, že ujde pozornosti a kritice.

To jsem jí nezazlívala. Kdybych byla otrok, chovala bych se nachlup stejně.

Správce se domníval, že náš rozhovor dopadl dobře; na tom jsem hodlala stavět. Brzy jsem měla dokončit první fázi vyšetřování, při níž se po dobu, kdy posuzuji prostředí a seznamuji se se svědky, úmyslně chovám neutrálně. Až přitlačím, Polycarpus si uvědomí, že u mě si dobré oko neudělal, ale prozatím budu předstírat vděčnost.

Došla jsem si pro stolu a požádala ho, aby mě doprovodil k vykonavatelům Aviolovy poslední vůle; cestou bychom se mohli podívat, co místní krámký a stánky můžou nabídnout, pokud jde o potraviny, které jsou podle mé chuti.

Od prvních kroků po ulici bylo okamžitě jasné, jak silný vliv ve zdejší čtvrti si Polycarpus získal. Každý věděl, koho má před sebou. Lidé spěchali, aby ho mohli pozdravit. Když jsme se u nějakého krámký s ovocem, zeleninou nebo se salámy zastavili, majitel všeho nechal, jen aby nás mohl osobně obsloužit. Pokud jsme u nich stát nezůstali, kupci své stánky a krámký opouštěli, kus cesty nás dokonce doprovázeli a Polycarpovi nabízeli kšefty a lahůdky, obraceli se na něj s naléhavými prosbami a vnucovali mu vzorky zboží. Ztratila jsem přehled, kolikrát mi někdo sdělil, v jak báječné společnosti se právě nacházím. Kdyby Polycarpus nebyl propuštěný otrok, klidně by se mohl ucházet o místo zdejšího tribuna lidu a všechny ostatní kandidáty by s přehledem porazil.

Všechno to vyplynulo z prokazování službiček, jak jinak. Polycarpus si očividně systematicky budoval vztahy s kupci v celé dlouhé ulici i jejím okolí, přičemž využíval důležitou pozici toho, kdo drží v ruce Aviolův domácí rozpočet, ale na oplátku se zase on mohl na své dodavatele spolehnout, takže doma vypadal schopný díky tomu, že zázračně dovedl opatřit, cokoli si pán zamlouval, navíc v překvapivě krátkém čase. Stejně bezproblémově nejspíš vycházel se stavebními firmami a tak dále.